

Н. Г. Калашник, Київський Національний університет імені Т. Г. Шевченка

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГУСТСОЛОГІЇ – НАУКИ ПРО ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК

Калашник Н. Г.

Методологічні засади густосолагії – науки про естетичний смак

Дана стаття розглядає питання, пов'язані з особливостями процесу формування естетичного смаку. Особлива увага в статті приділяється методологічним засадам густосолагії – комплексної науки про естетичний смак, його природу, особливості його формування та функції у суспільному житті, ролі в розвитку загальної культури особистості та суспільства в цілому. Виділення густосолагії з естетики є закономірним наслідком задоволення об'єктивних потреб сучасних умов життя і тенденцій розвитку суспільства. У статті густосолагія розглядається не тільки як наукова, але і як навчальна дисципліна, що підкреслює її практичне значення. Освоєння теорії та практики формування естетичних смаків у навчально-виховному процесі середньої та вищої школи має першорядне значення для духовного розвитку молодого покоління. Від рівня розвитку естетичних смаків людини безпосередньо залежить її здатність до освоєння багатств світової та національної культури, цього значного акумульованого досвіду минулих поколінь, а отже, й її соціалізація, яка досягається й утверджується тільки через культуру.

Ключові слова: густосолагія, естетичний смак, культура, формування, естетика.

Калашник Н. Г.

Методологические основы густосолагии – науки про эстетический вкус

Данная статья рассматривает вопросы, связанные с особенностями процесса формирования эстетического вкуса. Особое внимание в статье уделяется методологическим основам густосолагии – комплексной науки об эстетическом вкусе, его природе, особенностях его формирования и функциях в общественной жизни, роли в развитии общей культуры личности и общества в целом. Выделение густосолагии из эстетики является закономерным следствием удовлетворения объективных потребностей современных условий жизни и тенденций развития общества. В статье густосолагия рассматривается не только как научная, но и как учебная дисциплина, что подчеркивает ее практическое значение. Освоение теории и практики формирования эстетических вкусов в учебно-воспитательном процессе средней и высшей школы имеет первостепенное значение для духовного развития молодого

покоління. От рівня розвитку естетических вксов человека напрямую зависит его способность к освоению богатств мировой и национальной культуры.

Ключевые слова: густосонология, эстетический вкус, культура, формирование, эстетика.

В умовах політико-економічних перетворень, які переживає сьогодні Україна, коли трансформуються уявлення про світ і наше місце в ньому, питання про роль естетизації життя суспільства постає як ніколи гостро. Проблема формування естетичних смаків (як масових, так й індивідуальних) набуває першорядного, загальнодержавного значення. Важливою умовою вирішення цього завдання в процесі шкільного навчання та виховання є створення таких ситуацій, коли учні мали б змогу спостерігати, аналізувати, поповнювати знання про прекрасне, діяти за законами краси. Це забезпечило б збагачення їх власних художніх і мистецьких знань й умінь, які впливають на формування естетичних смаків, почуттів, поглядів, увесь духовний розвиток особистості, її активну життєву позицію, дало б змогу адекватно оцінювати твори митців, орієнтуватися в світі сучасної культури.

Сприяти гармонійному розвитку особистості, підготовці її до життя в сучасному світі покликана комплексна наукова та навчальна дисципліна – Густосонологія (від лат. *gustus* – смак), тобто наука про смак. Основне її завдання – дати комплексну, системну характеристику основних форм і проявів прекрасного в усіх сферах людського буття та їх відображення в естетичних смаках людини. Ця дисципліна ставить за мету інтегрувати в єдину цілісну систему всю сукупність знань, які стосуються естетичних смаків, включаючи історію їх розвитку, теоретичного та духовно-практичного осягнення, місце та роль психологічних і гносеологічних властивостей і характеристик людини, а також економічних, політичних, духовних, соціокультурних й інших чинників у їх формуванні та розвитку, їх прояви та значення в різних сферах життя, включаючи програмно-методичне забезпечення процесу виховання естетичних смаків у школах і вищих навчальних закладах тощо. Упровадження такої

дисципліни в навчально-виховний процес матиме важливе значення для формування гармонійно розвиненої особистості – будівника нової України.

Актуальність даної публікації зокрема пояснюється тим, що упровадження Густосології в навчально-виховний процес української загальноосвітньої та вищої школи відбувається в руслі принципів і рекомендацій Болонської декларації (1988), сприяє духовному розвитку суспільства „заради культурного, соціального й економічного майбуття людини”, досягнення „справжньої гармонії навколишнього середовища та самого життя” [1, с. 7]. Характерно, що серед основних цілей вищої освіти ініціатори Болонського процесу на перше місце ставлять культурний розвиток людини. Варто відзначити, що на Празькій (2001) та Берлінській (2003) конференціях міністрів вищої освіти країн-учасниць Болонського процесу в числі необхідних умов формування європейського простору вищої освіти було названо поліпшення роботи з „розробки навчальних модулів, курсів і програм на усіх рівнях з „європейським” змістом, орієнтацією й організацією”, а також підкреслювалась необхідність використання „додаткових спецкурсів, курсів і програм з європейською тематикою або орієнтацією” [1, с. 48].

Метою даної статті є дати загальну характеристику Густосології - комплексної науки про естетичному смаку, його природі, особливості його формування та функції у суспільному житті, роль в розвитку загальної культури особистості та суспільства в цілому.

Завданнями статті є:

- визначити місце естетичних цінностей в загальнофілософській концепції суб'єкт-об'єктного відношення;
- охарактеризувати Людину як носія естетичних смаків і як суб'єкт аксіологічної діяльності;
- схематично репрезентувати основні типологію естетичних смаків .

Перші міркування про смак як потяг до прекрасного в природі або мистецтві відомі ще з античних часів, проте через нестачу наукових узагальнень вони носили інтуїтивний характер. Вперше поняття „смак”

з'явилося в III тисячолітті до н.е. У стародавній Індії для його позначення існувало слово „раса” (у буквальному перекладі з санскриту – „смак”), і визначало воно емоційний стан, викликаний у глядачів творцем актором, художником, музикантом тощо. У Аристотеля є вчення про «пропорційність краси», яке по суті відповідає тому, що сьогодні називається естетичним смаком. Аристотель вважав, що краса полягає в розмірі та порядку, внаслідок чого дуже маленька істота не може вважатися прекрасною, оскільки „...споглядання відбувається не відразу, бо єдність і цілісність губляться в тих, хто споглядає” [5, с. 273]. У середині XVII століття в Європі вперше з'явилося поняття „естетичний смак” як духовне поняття, що визначає здатність не тільки розуміти мистецтво, а й насолоджуватися ним. Слідом за іспанським мислителем і філософом-моралістом Бальтасаром Грасиану-і-Моралесом (1601 – 1658), який в „Кишеньковому оракулі” (1647) вперше визначив смак як естетичну категорію, термін «смак» запозичили навидатніші мислителі і філософи Франції, Італії, Німеччини, Англії, інших країн (Франсуа Ларошфуко, абат Бельгард, Дю Трамбуле, Вольтер, Лессінг, Шарль Батьє, Ш. Л. Монтеск'є, Делаамбер, Гельвецій тощо), він став однією з центральних категорій естетики. Сьогодні питання формування естетичного смаку у своїх роботах піднімають практично всі педагоги, соціологи, культурологи, психологи тощо. Активно розробляються питання формування художнього, професійно-орієнтованого смаку, смаку до певних видів діяльності, манери поведінки, смаку до життя.

Аналіз певного природного чи соціального явища передбачає використання методології, яка згідно з загально визнаними принципами наукового дослідження містить у собі три рівні – філософський, загальнонауковий та спеціальний (конкретно-науковий). У відповідності до цього розгляд теоретичних основ Густосології як окремої наукової та навчальної дисципліни про естетичні смаки, їх формування й оперування ними теж передбачає виявлення та застосування трьох вищезначених рівнів методологічних засад. Слід підкреслити, що ці рівні методології завжди, і при вивченні естетичних смаків, тісно переплітаються, утворюючи органічну цілісність. Тому власне філософський аспект у вивченні смаків

тісно пов'язується з відповідними питаннями культурології, педагогіки, психології особистості, психологічними аспектами мистецтва, соціології тощо. Адже в загальноновизнаному розумінні смаки є однією з провідних філософсько-психологічних категорій, що характеризують людську діяльність у сфері мистецтва, художньої та публіцистичної літератури, архітектури, кіно й телебачення, театру, концертно-виконавської діяльності, живопису, скульптури тощо. Названа категорія є однією з важливих характеристик особистості, тому вивчення останньої так чи інакше пов'язане з вивченням першої.

Аналіз естетичних смаків, їх специфічної природи, особливостей і закономірностей їх формування й усвідомлення на теоретичному чи духовно-практичному рівнях так чи інакше торкається широкого кола філософських питань. Тут доцільно більш детально зупинитись на двох з них, які стосуються, по-перше, місця естетичних цінностей в загальнофілософській концепції суб'єкт-об'єктного відношення (йдеться про специфіку аксіології як філософського вчення про цінності та ціннісні відношення) і, по-друге, природи особистості, тих її аспектів, які відносяться до формування естетичних смаків.

Стосовно першого відзначимо таке. Аксіологія, або теорія цінностей, у широкому розумінні слова, є однією з п'яти основних частин загальнофілософської теорії, яка характеризує п'ятий, заключний етап відношення суб'єкта (людини) до об'єкта (предмета). Суть суб'єкт-об'єктного відношення в головних рисах можна окреслити так. На відміну від тварин, які присвоюють предмети природи в готовому вигляді, людина попередньо перетворює предмет у відповідності зі своїми інтересами й цілями. Однак, щоб цілеспрямовано оволодіти предметом, потрібно перш за все його пізнати та на основі отриманих знань відповідно перетворити його – спочатку подумки, тобто „побудувати” очікуваний предмет у своїх думках й уявленнях (його ідеальний образ буде цілком нашої наступної практичної діяльності), а потім – реально, в ході трудової, предметно-практичної дії перетворити його у відповідності з нашими цілями. Результатом цієї предметно-перетворювальної діяльності буде певна *цінність*, тому що цей результат, по-перше, є опредметнений труд і, по-друге, він служить

для задоволення певних потреб (він може бути знаряддям праці та засобом вирішення інших завдань, досягнення інших цілей).

Аксіологія, в більш розгорнутому її визначенні, є теорія цінностей, їх розпредметнення і, водночас, опредметнення в ході їх наступного застосування у відповідності до їх ціннісних якостей (тому що розпредметити певну цінність неможливо, не опредмечуючи її в якійсь іншій діяльності як засобі її здійснення).

Цінності в загальнофілософському їх розумінні охоплюють широке коло предметів і явищ. Це можуть бути матеріальні, економічні цінності (вартості), а також різноманітні духовні цінності, оскільки вони є продуктом тривалого духовного, соціокультурного розвитку, результатом докладання певних духовних зусиль, а також, оскільки вони використовуються як засоби подальшої діяльності, як її засади, принципи, методи тощо, одним словом, як „знаряддя духовного виробництва”. Це – цінності політичні, моральні, релігійні та естетичні цінності. Розпредметнення останніх (тобто виявлення їх справжньої естетичної ціннісної природи) і, водночас, опредметнення (тобто застосування для досягнення інших цілей – створення на їх основі нових естетичних цінностей або їх використання для формування чи шліфування естетичних смаків суб’єкта тощо) і становить собою естетично орієнтовану (або просто естетичну) аксіологічну діяльність.

Другою важливою загальнофілософською проблемою, яка безпосередньо стосується методологічних засад Густосології, є концепція людини як особистості. Існує кілька аспектів аналізу поняття „людина”. По-перше, людину вивчають як біоанатомічну істоту, життя якої зумовлюється внутрішніми процесами асиміляції та дисиміляції. У цій площині людина перебуває в центрі уваги таких наук, як біологія, антропологія, анатомія та фізіологія. Прикладними науками тут виступають медицина та фармакологія. Смаки тут проявляються в суто фізіологічних відчуттях харчування, його естетичного оформлення в кулінарії, в суто фізіологічному комфорті.

По-друге, людина як член суспільства є одночасно „індивідом” і в соціумі постає не тільки „одним з...”, а й як особистість з притаманними лише їй

властивостями та якостями характеру, світоглядом, смаків, особливостями потреб, інтересів і певним різновидом діяльності. Це ще не характеризує людину як особистість. Для особистості властива не тільки й не стільки спроможність виконувати певні функції, інакше кажучи, бути лише виконавцем, а, перш за все, здатність до самостійної творчої діяльності в будь-якій сфері. Особистість – не робот, не механічний виконавець, не „гвинтик”, а діяч, людина, здатна до самодіяльності, до самореалізації, яка не сліпо виконує поставлені перед нею цілі, а сама їх визначає або коригує. Зазначимо, що у формуванні особистості важливу роль відіграють естетичні смаки, оскільки вони, як буде показано далі, є сутнісним, атрибутивним компонентом творчої діяльності, необхідним її „засобом”.

Зрозуміло, що не кожен індивід є особистістю, ці поняття далеко не тотожні. Близьким до поняття „особистість” є „індивідуальність”; цим терміном визначають людину своєрідну, особливу. Смаки у такої людини більш витончені та різноманітні в своїх проявах. Індивідуальність у філософському значенні цього терміна – це неповторність особистості, її відмінність від інших людей. Ці відмінності бувають різноманітними, багатоаспектними, хоча люди, особливо нижчого рівня розвитку, більше тяжіють до стандартів, ніж до відмінностей. Академік В. М. Глушков напівжартома говорив, що більшість людей за своєю нескладністю еквівалентні табуретці. Звичайно, це – гротескне перебільшення, але це явище примітивності має місце, й суть його в примітивності естетичних смаків, властивої, на жаль, ще багатьом людям.

Уже ці найперші та найзагальніші характеристики людини свідчать про складність даного феномена, а отже, про необхідність однаковою мірою враховувати усі його аспекти й „зрізи”.

Окрім філософських концепцій, Густосологія спирається на положення низки інших наук, так чи інакше дотичних до проблеми прекрасного та до формування естетичних смаків як здатності судити про прекрасне або його відсутність. Серед загальнонаукових дисциплін, які безпосередньо стосуються проблем формування естетичних смаків, їх становлення та розвитку,

відображення на теоретичному або духовно-практичному рівнях, виділимо дві основні – загальну теорію систем і соціологію. (Остання стосовно людини виступає як загальнонаукова дисципліна, оскільки вона, з одного боку, синтезує в собі положення і висновки ряду інших наук, що вивчають людину, і, з іншого – є для них теоретичною та методологічною базою).

Загальна теорія систем – логіко-методологічна концепія, яку запропонував австрійський біолог Л. Берталанфі з метою розробки понятійного апарату, здатного відобразити закономірності будови та функціонування складних об'єктів. Ця концепція свого часу сприяла обґрунтуванню цілої групи наук: кібернетики, інформатики, теорії ймовірностей, теорії ігор, теорії програмованого навчання. Незважаючи на те, що, здавалося б, ця наукова дисципліна була далекою від педагогічної науки та мистецтвознавства, а також теорії формування естетичних смаків, вона сприяє обґрунтуванню сучасних підходів до їх теоретичного аналізу.

Теорія загальних систем є настільки універсальною, що дозволяє застосувати її для аналізу та формування багатьох явищ і процесів економіки, політики, ідеології, педагогіки, освіти, мистецтва й культури. Один з провідних представників „системного руху” К. Боулдінг запропонував ієрархічну модель систем за рівнем їх організованості та функціональних можливостей, яка, на наш погляд, може бути ефективно застосована при аналізі рівнів сформованості естетичних смаків: рівень статичної структури (інтуїтивні прояви оцінювання за принципом „подобається – не подобається”), рівень простої динамічної структури (усвідомлення відмінності між красивим і некрасивим), рівень керованої системи (наявність елементарних естетичних смаків, смисловий аналіз красивого – некрасивого), рівень відкритої системи (естетична самооцінка, виявлення смакових основ твору), рівень цілісного організму (виявлення й усвідомлення місця та ролі смакового, естетичного компонента в творі як цілісній системі), рівень розвиненого організму (рівень майстра), рівень індивідуальності (рівень зрілого майстра), рівень суспільної організації

(естетична оцінка на рівні загальнолюдських критеріїв), рівень „ідеальної висоти” (геніальність).

Соціологічний аспект аналізу естетичного виховання та розвитку полягає в оцінці того, як впливає прекрасне на життя суспільства та його окремих соціальних груп, як змінюються стилі краси, як вони сприяють загальній культурі, розвиткові впливу засобів масової інформації та, насамперед, телебачення, як позначаються вони й на суспільній та індивідуальній свідомості.

Соціологія є однією із суспільних наук, об'єктом якої є соціально-класові процеси, які відбуваються в суспільстві в цілому, а також у кожній із соціальних груп, окремих прошарках населення, навіть сім'ї (в США остання зветься мікросоціологією).

Соціологія має ряд розгалужень. Значне місце в ній посідає соціологія мистецтва. Її предметом є, по-перше, кореляція між станом суспільства в цілому та роллю мистецтва в ньому; по-друге, дослідження впливу мистецтва й літератури як його складової частини на формування громадської думки. Елементи знання, що пізніше оформилось у соціологію, знаходять ще в Стародавній Греції часів Платона. Вже в XIX ст. (Ш. Дало, Франція) проводяться соціологічні дослідження талановитості митців і їх естетичних смаків. У 20-х роках XX ст. остаточно сформувалась соціологія літератури, в 40–50-х роках – соціологія музики, кіно (в Європі, США, а також у Радянському Союзі). У 1964 р. французький критик і соціолог літератури Г. Гольдман на прикладі творчості А Мальро, Н. Саррет і А. Роб-Грійє створив свій критико-публіцистичний твір „Соціологія роману”.

Щодо соціології молоді в тому числі соціології студентства, то вона межує з соціальною психологією. Між ними існує зв'язок, який має характер єдності зовнішнього та внутрішнього. Адже соціальна психологія сформувалась як наука про внутрішні (психологічні) чинники, механізми та закономірності соціальної поведінки людей. Виникла вона на межі XIX – XX ст. як поєднання зовнішнього, дієвого та внутрішнього, психічного начал суспільного життя. Оскільки

естетичні смаки відіграють двоїсту роль у ньому, то й обидві науки є схожими за об'єктами та методами досліджень, а відмінність полягає не лише в єдності, а й у можливих суперечностях внутрішнього та зовнішнього емоційного оцінювання соціальних явищ.

Естетичні смаки й тут відіграють значну емоційно-оцінювальну роль. Більшість населення, в основному корінні нації, мають власний менталітет. Існують усталені смаки жінок і чоловіків, молоді та дітей. Як буде показано, ті зміни смаків, що інтернаціоналізують одяг, житло, образ сімей різного рівня добробуту, змішуються із суто національними, навіть такими, що копіюють певну старовину, хоча, наприклад, в Україні вони можуть викликати глузування („шароварна мода”). Мінливість моди на одяг і взуття відображає інтереси легкої промисловості, бізнесменів і дизайнерів, а поширюється серед людей у відповідності з їх смаками й уподобаннями.

У повоєнні часи в рамках соціології культури сформувалась так звана соціодинаміка, яка досліджує вплив засобів електронної інформації, а також газет і журналів культурологічного змісту на формування масової культури. Цю тенденцію у 60-х роках, коли намітився вирішальний перехід від індивідуалізованої до масової культури, висвітлив французький дослідник, соціолог Авраам Моль (1904 – 1989). Він показав, як засоби масової інформації стали глобальними джерелами виховання людства, масовим захопленням дітей, жінок, яких неможливо було відірвати від голубого екрана. У його монографії „Соціодинаміка культури” (1964) простежується залежність культури від засобів масової комунікації.

Серед *спеціальних методологічних проблем* Густосології слід виділити, перш за все, питання класифікації естетичних смаків. Це одна із найскладніших проблем, від адекватного розуміння та вирішення якої безпосередньо залежить структурування її змісту. Складність класифікації смаків пов'язана з багатогранністю їх проявів у суспільстві й зумовлюється соціальними, психологічними та педагогічними факторами. До речі, ця обставина є

опосередкованим підтвердженням того факту, що смак є інтегративною естетичною категорією.

Смаки можна класифікувати за різними основами – за їх носіями, функціями, рівнем розвитку, адекватністю естетичному ідеалу тощо. Деякі з цих класифікацій були стисло наведені вище, деякі будуть подані в наступних розділах. Тут же розглянемо *види смаків*, що розрізняються за їх *носіями*. При цьому можна вичленити кілька аспектів їх класифікації:

Перший аспект – професійно-мистецтвознавчий. Смаки розрізняються як суто професійні (критика літературних, драматичних творів, кіно й телебачення, прикладна естетика, дизайн та ін.), притаманні спеціалістам, але й властиві багатьом слухачам, читачам і глядачам. Вони часто суперечливі. Це залежить від рівня освіти та культури конкретної людини, її інтересів.

Другий аспект умовно пов'язаний зі статтю людини. Загальновизнано, що смаки жіночі є більш емоційно забарвленими, чутливішими. Вони виявляються переважно в оформленні інтер'єра житла, моді одягу, аксесуарах зовнішнього вигляду різних категорій жінок (освічених, заможних, ділових, людей мистецтва, окремих професій та тих, що займають високі посади), їх віку (молодих, середнього віку, похилого віку). Смаки жінок помітні також у прагненні завжди мати якнайкращий зовнішній вигляд, часто використовувати свою зовнішність як службову ознаку – актора, „кінозірки”, топ-моделі, письменниці тощо. Чоловічі ж смаки виражають в основному їх професії, манеру одягатись, ремесло, яким вони займаються, уподобання й рівень майстерності, наявність певних професійних навичок, умінь тощо.

Третій аспект – етнічний (етнографічний), враховує ознаки національного смаку в усьому його розмаїтті. Він виявляється в інтер'єрі осель, особливо сільських хат, в оформленні присадибних ділянок, дач, у компонентах одягу, художньо-мистецькому оформленні й проведенні сімейних і народних свят. Так, за етнографічними особливостями одягу населення України помітно вирізняються самі українці, німці, кримські татари, караїми, гагаузи, болгары, поляки, цигани. Можна виявити смакові особливості й в оформленні житла

відповідно до традицій різних національностей. За смаками розрізняються національні кухні, зокрема традиційні народні страви, де фізіологічний смак поєднується з естетичним оформленням страв, до того ж кожна господиня знає свої „секрети” їх приготування та оформлення.

Четвертий аспект – це поділ смаків на власні та запозичені. Завдяки ЗМІ, різним конкурсам, олімпіадам, фестивалям відбувається уніфікація смаків під впливом узагальнення напрямків, стилів сучасного мистецтва. Цьому служать конкурси „міс Європа”, „міс Україна”, фестивалі молоді, дітей, матерів, міжнародні гастролі різних театрів, міжнародний обмін кінопродукцією. Крім безпосередньої користі від взаємозбагачення досвідом, міжнародні конкурси, виставки, фестивалі є поштовхом до розвитку смаків, вони стимулюють творчий потенціал митців, впливають на взаємні симпатії, гуманізацію спілкування. Такі заходи, хоч і містять елементи реклами, але відіграють позитивну роль у формуванні естетичних смаків у молодих поколінь, служать справі культурного взаємозбагачення людей.

П'ятий аспект враховує тенденції суспільних процесів, до яких причетні не лише окремі організації чи товариства, а й суспільство в цілому на державному рівні (а то й групи держав). Це екологічні смаки, що відображають ставлення людини до збереження й розвитку флори та фауни, облагородження певною садово-парковою архітектурою (парки, сквери, набережні, квітникарство, декоративне прикрашання територій навколо споруд, естетизація ландшафтів). Суспільні, соціокультурні процеси позначаються також на смаках у вигляді мінливості моди, одягу, меблів, при оформленні інтер'єрів, модифікації окремих видів торгівлі, виставок, ігрових містечок (типу Дісней-ленду), прибиранні та прикрашанні міст та ін.

Шостий аспект вивчення смаків стосується процесу їх формування в освітніх закладах. Починаючи з дошкільного віку, в дітей особливо інтенсивно розвивається внутрішня потреба в прекрасному. У період ранньої юності краса – в найрізноманітніших своїх виявах (краса природи, зовнішня краса, художнє слово, музика, танець, різні види мистецтва й аксіологічна діяльність) – має

особливо сильний вплив на дитину, формуючи в неї почуття прекрасного, особливі критерії його визначення на основі раціонального й чуттєвого. Митець може передати свої погляди на мистецтво, життя, індивідуальну психологію персонажа так, що глядачі або читачі сприймуть її по-своєму, у світлі свого особистісного інтелектуального й емоційного рівня. Твір пишеться або малюється для багатьох, а сприймається кожним індивідуально.

Крім наведених, можна виділити *ще один аспект* у вивченні смаків – це дослідження умов і чинників, що впливають на формування естетичних смаків. Розуміння краси на побутовому рівні найтісніше пов'язане з модою.

Врахування трьох вищеозначених рівнів методології є важливою передумовою адекватного осягнення широкого кола проблем формування естетичних смаків.

В якості висновку зазначимо, що Виокремлення з естетики нової самостійної науки – густосології – є закономірним наслідком задоволення об'єктивних потреб сучасних умов життя й тенденцій розвитку суспільства. Чим вище підніматиметься в своєму розвитку людство, тим більшу потребу відчуватиме воно в красі, тим більшого значення набуватиме культурна спадщина, мистецька аксіологічна діяльність у формуванні естетичних смаків молодих людей. Це – необхідна умова всебічного розвитку нових поколінь українських громадян, підвищення професійного рівня їх суспільно корисної діяльності. Освоєння теорії та практики формування естетичних смаків у навчально-виховному процесі середньої та вищої школи має першорядне значення для духовного розвитку молодого покоління будівників нової України. Адже наявність належно сформованих естетичних уподобань належить до тих характеристик людини, які суттєво визначають рівень її духовності, в широкому сенсі слова, тобто її світогляд, творчі потенції, рівень соціалізації, її всебічний гармонійний розвиток. Від рівня розвитку естетичних смаків людини безпосередньо залежить її здатність до освоєння багатств світової та національної культури, цього значного акумульованого досвіду минулих

поколінь, а отже, й її соціалізація, яка досягається й утверджується тільки через культуру.

Дана стаття зможе стати підґрунтям подальших досліджень в галузі педагогіки, теорії мистецтв, психології. Перспективними щодо практичного впровадження є зокрема питання використання основних положень густосології задля потреб корекційної та професійної педагогіки, ресоціалізації окремих груп населення (людей похилого віку, які виходять на пенсію, дітей-сиріт, „важких” підлітків тощо), виховання професійно-орієнтованих смаків тощо.

Література

1. **Болонський** процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / Упорядники: Степко М. Ф., Болюбаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Грубінко В. В., Бабин І. І. – Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.
2. **Калашник Н. Г.** Густосология: теория и практика формирования эстетических вкусов: учебное пособие / Н. Г. Калашник. – Харьков : Коллегиум, 2012. – 268 с.
3. **Калашник Н. Г.** Густосология. Эстетические вкусы: их истоки и формирование / Н. Г. Калашник – Харьков : Коллегиум, 2012. – 250 с.
4. **Калашник Н. Г.** Історико-педагогічна генеза формування естетичних смаків учнівської молоді / Н. Г. Калашник. Дис. ... доктора педагогічних наук. – Київ, 2004. – 406 с.
5. **Лосев А. Ф.** История эстетических категорий / А. Ф. Лосев, В. П. Шестаков. – М. : Искусство, 1965. – 376.

Kalashnyk N. G.

Methodological Bases of Gustosology – Science of Aesthetic Taste

This article addresses issues related to the peculiarities of the aesthetic taste's formation. A special attention is paid to the basic principles of Gustosology – a complex scientific subject that studies the aesthetic tastes in all their varieties, forms,

manifestations and aspects. Singling out Gustosology from aesthetics as a new self-reliant science is a logical outcome of satisfaction of the objective needs of modern living conditions and developmental trends of the society. In the article Gustosology is represented both as a complex scientific subject as well as an academic discipline that shows its practical achievement. Mastering the theory and practice of forming aesthetic tastes in the educational process of secondary and higher school is of utmost importance for the spiritual development of the younger generation of new Ukraine. Still the duly-formed aesthetic preferences belong to the characteristics of a person that significantly determine the level of spirituality in the broadest sense of the word, that is his/her outlook, creative potential, the level of socialization, and finally, his/her harmonious development. The ability to master the wealth of world and national culture, the rich accumulated experience of past generations, and hence his/her socialization, which is achieved and affirmed only through the culture, directly depends on the level of aesthetic tastes of a person.

The implementation to the educational process of Ukrainian secondary and high school a special discipline Gustosology is held in line with the principles and guidelines of the Bologna Declaration (1988), in particular favor the spiritual development of the society „for cultural, social and economic future of a human being”, achieving „genuine harmony of the environment and life itself”.

Key words: Gustosology, aesthetic sense, culture, formation, aesthetic.

Відомості про автора

Калашник Наталія Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні наукові інтереси: система освіти молодих людей, формування їх естетичної культури і смаку до життя задля аксіологічної діяльності, принципи естетичної культури керівників (міжнародні стандарти).

Стаття надійшла до редакції 11.02.2014 р.

Прийнято до друку 25.02.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Євдокімов В. І.

N. G. Kalashnyk, Kyiv Taras Shevchenko National University

METHODOLOGICAL BASES OF GUSTOSOLOGY – SCIENCE OF AESTHETIC TASTE

Kalashnyk N. G.

Methodological Bases of Gustosology – Science of Aesthetic Taste

This article addresses issues related to the peculiarities of the aesthetic taste's formation. A special attention is paid to the basic principles of Gustosology – a complex scientific subject that studies the aesthetic tastes in all their varieties, forms, manifestations and aspects. Singling out Gustosology from aesthetics as a new self-reliant science is a logical outcome of satisfaction of the objective needs of modern living conditions and developmental trends of the society. In the article Gustosology is represented both as a complex scientific subject as well as an academic discipline that shows its practical achievement. Mastering the theory and practice of forming aesthetic tastes in the educational process of secondary and higher school is of utmost importance for the spiritual development of the younger generation of new Ukraine. Still the duly-formed aesthetic preferences belong to the characteristics of a person that significantly determine the level of spirituality in the broadest sense of the word, that is his/her outlook, creative potential, the level of socialization, and finally, his/her harmonious development. The ability to master the wealth of world and national culture, the rich accumulated experience of past generations, and hence his/her socialization, which is achieved and affirmed only through the culture, directly depends on the level of aesthetic tastes of a person.

The implementation to the educational process of Ukrainian secondary and high school a special discipline Gustosology is held in line with the principles and guidelines of the Bologna Declaration (1988), in particular favor the spiritual development of the society „for cultural, social and economic future of a human being”, achieving „genuine harmony of the environment and life itself”.

Key words: Gustosology, aesthetic sense, culture, formation, aesthetic.

In the time of political and economic changes experienced by Ukraine nowadays, when the understanding of the world and our place in it is being transformed, the role of the aesthetic life of society is becoming more important than ever before. The problem of the formation of aesthetic tastes (both mass and individual) is of primary and state importance. An important condition for solving

this task in the process of the secondary education and upbringing is to create the situations in which students would be able to observe, analyze, enrich the knowledge of beauty, to act under the laws of beauty. This would provide the enrichment of their own artistic knowledge and skills that influence the formation of aesthetic tastes, feelings, opinions, the whole spiritual development of a personality, his/her active life position and would allow to evaluate adequately the works of artists, orient themselves in the world of contemporary culture.

The complex scientific and academic subject called Gustosology (from Lat. *Gustos* – taste), in other words the science of taste, is designed to promote the harmonious development of a personality, preparing himself/herself for the life in the contemporary world. Its main task is to give a comprehensive, systematic description of the basic forms and manifestations of beauty in all fields of human life and their reflection in the aesthetic tastes of a person. The aim of this discipline is to integrate into one system all the knowledge that concerns aesthetic tastes, including the history of their development, theoretical and practical spiritual attainment, the place and the role of psychological and gnoseological properties and characteristics of a human being, as well as economic, political, spiritual, cultural and other factors in their formation and development, their functioning and importance in various areas of life, including software and methodological support of aesthetic education in schools, universities and so on. The implementation of this subject into the process of education and upbringing will be essential for the formation of a harmoniously developed personality, a builder of the new Ukraine.

The implementation to the educational process of Ukrainian secondary and high school is held in line with the principles and guidelines of the Bologna Declaration (1988), in particular favor the spiritual development of the society "for cultural, social and economic future of a human being," achieving "genuine harmony of the environment and life itself"[1, p. 17]. Notably, among the main goals of higher education the Bologna process initiators put human cultural development in the first place. It is noteworthy that in Prague (2001) and Berlin (2003) conferences of higher education ministers of the countries participating in Bologna process one of the

necessary conditions of the European Higher Education space was called the improvement of work of “development of training modules courses and programs at all levels with the “European “content, orientation and organization” [1, p. 94], as well as the need of the use of “additional special courses and programs with European subject matter or orientation ” [1, p. 96]. The introduction of Gustosology in the educational process of Ukrainian schools at all levels would be an important step for Ukraine in joining a single European space of higher education with a priority of its humanistic education and socio-cultural upbringing.

The aim of this article is to give a general description of Gustosology – integrated science of aesthetic taste, its nature, peculiarities of its formation and functions in social life, the role of culture in the development of a personality and society in general.

The problems under consideration are:

- to determine the levels of philosophical methodology as to Gustosology and the place of aesthetic values in the general philosophical concept of subject-object relations;
- to characterize a man as a bearer of aesthetic tastes and as a subject of axiological activity;
- to represent the levels of special methodology and typology of aesthetic tastes.

The first tries to determine taste as the drawn to the beauty in nature or art were made in ancient times, but because of the lack of scientific generalizations they were more intuitive than scientific. The concept of "taste" appeared in the III millennium BC in ancient India and it was presented by the word "race" (literally translated from Sanskrit – "taste"). This word identified emotional condition caused by an artist (creator) to the audience. Aristotle worked out the doctrine of "proportionality beauty", which essentially corresponds to what today is called the aesthetic taste. Aristotle believed that beauty lies in the amount and manner whereby very small things cannot be perfect [5, p. 273]. In the middle of XVII century in Europe for the first time was represented the notion of "aesthetic taste" as a spiritual concept that

determines the ability not only to understand the art, but also enjoy it. Following the Spanish philosopher and moralist Baltasar Gracian-de-Morales (1601 – 1658), whose "Siglo do Oro" (1647) firstly identified as a taste as an aesthetic category, the term "taste" was borrowed by the most outstanding thinkers and philosophers of France, Italy, Germany, England (François de La Rochefoucauld, Jean-Baptiste Morvan de Bellegarde, François Leclerc du Tremblay, Voltaire, Gottfried Ephraim Lessing, Charles Clarence Butt, Charles-Louis de Montesquieu, Jean Le Rond D'Alembert, Claude Adrien Helvétius, etc.) , it became one of the central aesthetical categories. Today, the issues of aesthetic taste's formation raise almost all scientists and practices. Actively developed the problems connected with forms of aesthetic taste, professionally-oriented taste, taste to certain activities, manner of behavior, taste for life.

The analysis of a certain natural or social phenomena involves the application of methodology which in accordance with generally accepted principles of scientific research includes three levels – philosophical, general scientific and special (particular-scientific). According to this the consideration of the theoretical basis of Gustosology as a separate scientific and academic discipline on aesthetic tastes, their formation and application also presupposes the study and application of the three levels of methodological principles mentioned above. We should emphasize that these levels of methodology, while studying aesthetic tastes, always closely interweave, forming an organic integrity. So it is the philosophical aspect in the study of tastes that is closely associated with appropriate issues of cultural science, pedagogy, psychology of personality, psychological aspects of art, sociology and so on. In the universally recognized meaning, taste is one of the leading philosophical-psychological categories that characterize the sphere of human activity in art, belles-lettres and press literature, architecture, cinema and television, theatre, concert performing activity, painting, and sculpture and so on. The mentioned category is one of the most important characteristics of a personality, that is why its study is in this or that way connected to the study of the first.

The analysis of aesthetic tastes, their specific nature, peculiarities and regularities of their formation and understanding at the theoretical or spiritual-practical level in this or that way deals with a wide range of philosophical issues. At this point it is appropriate to speak in detail about two of them, that concern, firstly, the place of aesthetic values in general philosophical concept of subject-object relationship (we mean the specificity of axiology as a philosophical teaching of values and valuable relations) and, secondly, the nature of a personality, the aspects, which refer to the formation of aesthetic tastes.

In reference to the first of the issues that were mentioned we should distinguish the following. Axiology or the theory of values in the broad sense, is one of five major parts of general philosophical theory which characterizes the fifth and final phase of relation of the subject (the person) to an object (the subject). The essence of the subject-object relationship schematically can be shown in the following way. Unlike animals, who appropriate objects of nature in a ready form, a human being first alters an object in accordance with his/her interests and goals. Though in order to acquire the subject purposefully, we must first of all get to know it and on the basis of this knowledge alter it accordingly, first in thoughts, that is "to build" the expected object in the thoughts and ideas (the ideal image is to be the target of the next practical activity) and then in the course of labor and object-practical activity transform it in compliance with our objectives. The result of this object-transformational activity will be valuable, since this result, firstly, presents objectified labor and, secondly, it serves to meet the specific needs (it can be an instrument of labor and a means to fulfill other tasks and achieve other goals).

Thus, axiology, in its broader meaning, is the theory of values, their objectification and at the same time subjectification in the process of their further usage in accordance with their valuable qualities. Values in their general philosophical understanding cover a wide range of objects and phenomena. They can be material, economic values (cost), and also various spiritual values since they are the product of a long spiritual, social-cultural development, the result of certain spiritual efforts, and also because they are used as means of further activity as its

bases, principles, methods and so on, in short, as an instrument of spiritual production. They are political, moral, religious and others values, and, finally, aesthetic values. Subjectification of the latter (i.e. identifying their true aesthetic value of nature) and, at the same time, objectification (i.e. usage to achieve other goals - creating new aesthetic values on their basis, or using them for developing or polishing aesthetic tastes of an individual, and so on) and is an aesthetically oriented (or just aesthetic) axiological activity. It is clear that we can talk about moral, religious and other axiological activity. (We should note that in the further considerations, speaking about axiological activity we will mean only aesthetically orientated activity).

The second important general philosophical problem that directly concerns the methodological basis of Gustosology is the concept of a human being as a personality. There are several aspects of the analysis of the notion "human being". Firstly, a human being is studied as a bioanatomic creature whose life is driven by internal processes of assimilation and dissimilation. In this context, a human being is the focus of such sciences as biology, anthropology, anatomy and physiology. The applied sciences here are medicine and pharmacology. Tastes are shown here in a purely physiological senses of nutrition, its aesthetic design in cooking, in purely physiological comfort.

Secondly, a person as a member of a society is at the same time "individual" and he/she appears in a society not only as "one of ..." but as a personality with his/her characteristics, qualities of character, outlook, tastes, special needs, interests and a particular type of activity. Marxist philosophers defined a human being as a social being, mainly in terms of his/her economic and political activity, as a set of social roles and functions that he/she performs in the system of the social division of labor. In other words, the human being was regarded as a "small screw" of a branched public body, "public machine". (In this aspect a person is the subject of research of social and economic sciences, social psychology, demography, ethnography, etc.).

In addition to philosophical concepts, Gustosology is based on the statements of a range of other sciences, somehow connected with the problem of the beautiful and the development of aesthetic tastes as an ability to judge the beautiful and its

absence. Among the general scientific disciplines that are directly related to the problems of the formation of aesthetic tastes, their development, reflection at theoretical or spiritual and practical levels, we should mark out two major ones – general systems theory and sociology. The latter serves as a scientific discipline in relation to a person as, on the one hand, it synthesizes the statements and the conclusions of a number of other sciences that study the human being and, on the other hand, it is their theoretical and methodological basis.

The general theory of systems is the logic methodological conception proposed by the Austrian biologist L. Bertalanffy to develop a conceptual apparatus that could reflect patterns of structure and functioning of complex objects. This concept at its time contributed to the foundations of the whole group of sciences: cybernetics, informational science, theory of probability, theory of games, and theory of programming education. Despite the fact that this scientific discipline was far from pedagogical science and art criticism and also from the theory of taste formation, it contributed to the foundation of modern approaches to their theoretical analysis.

The theory of general systems is so universal that can be used for analysis and formation of many phenomena and processes of economics, politics, ideology, pedagogy, education, art and culture. One of the leading representatives of the “systematic movement” was K. Boulding who proposed the hierarchical model of systems according to the level of their organization and functionality that, in our opinion, may be effective in analyzing the level of development of aesthetic tastes. According to the terminology of K. Boulding, they are: the level of static structure (intuitive signs of evaluation according to the principle “ I like it – I do not like it”), the level of simple dynamic structure (understanding the difference between the beautiful and the ugly), the level of the controlled system (availability of basic tastes, the content analysis of the beautiful and the ugly), the level of open system (aesthetic self-assessment, identifying the taste basis of the work), the level of integral organism (detection and recognition of the role and place of taste, aesthetic component in the work as an integral system), the level of developed organism (level of a master), the level of individuality (the level of a mature master), the level of social organization

(aesthetic evaluation at the level of criteria common to mankind), the level of “ideal height”(genius).

Among special *methodological problems* of Gustosology we should first of all single out the problem of classification of aesthetic tastes. This is one of the most difficult problems and the structuring of its content directly depends on adequate understanding and solution of this problem. The complexity of the classification of tastes is connected with the diversity of their manifestations in society and is specified by social, psychological and pedagogical factors. As a matter of fact, this fact is an indirect evidence of the fact that taste is an integrative aesthetic category. Tastes can be classified according to different characteristic features - their carriers, functions, levels of development, adequacy to the aesthetic ideal and so on. Some of these classifications were briefly mentioned above; some of them will be presented in the following sections. Now we are going to consider *the types of tastes* that vary according to their *carriers*. We can define several aspects of their classification:

The first aspect is professional and art critical. Tastes differ as purely professional (criticism of literary, dramatic works, movies, television, applied aesthetics, design and so on), they are inherent in specialists, but are also attributed to many listeners, readers and spectators. They are often contradictory. It depends on the level of education and culture of a particular person, his/her interests.

The second aspect is conventionally associated with the gender of a person. It is generally recognized that tastes of women are more emotionally colored, more sensitive. They are mainly manifested in the decoration of the house interior, fashion in clothes, accessories, appearance of different categories of women (well-educated, wealthy, businesswomen, women of art, certain professions and those who hold high positions), their age (young, middle aged, old). The tastes of women are also noticeable in their effort to look at their best, too often use their appearance as a work sign – of an actor, a “film star”, a top model, a writer and so on. The men's tastes are mainly expressed in their occupations, manner of dressing, the crafts they take up, their preferences and the level of mastery, the presence of certain professional skills, abilities and so on.

The third aspect is ethnic (ethnographic) that takes into consideration the signs of national taste in all its diversity. It can be manifested in the interior of houses, especially rural houses, in the design of plot around them, dachas, in the elements of clothing, artistic design of decoration and holding family and national festivals. According to the ethnographic specific features of clothes of the population of Ukraine, Ukrainians, Germans, Crimean Tatars, Karaites, Gagauzes, Bulgarians, Poles, Gypsies are clearly distinguished. We can find specific taste features in the housing decoration according to the traditions of various nationalities. National cuisine, especially traditional folk dishes, where physiological taste is combined with aesthetic dressing of the dish differ in their tastes, and moreover each hostess has her own “secrets” of cooking and decorating.

The fourth aspect is the division of tastes into national and borrowed. Thanks to mass media, different competitions, Olympiads, festivals there takes place the unification of tastes under the influence of generalized tendencies, styles of the modern art. Such competitions as “Miss Europe”, “Miss Ukraine”, festivals of young people, children, mothers, international concert tours of different theaters, international exchange of cinema products contribute to this. Apart from benefiting from mutual enrichment of experience, international competitions, exhibitions, and festivals push to the development of tastes, they stimulate the creative potential of the artists, affect mutual sympathies, humanization of communication. Such activities, though containing the elements of advertising, play a positive role in developing tastes in younger generations and contribute to cultural enrichment of people.

The fifth aspect takes into account the tendencies of social processes that occur not only in separate organizations or interest groups, but in the society as a whole at the national level (or even a group of states). These are ecological tastes, which reflect a person's attitude to the preservation and development of flora and fauna, building a garden-park architecture (parks, gardens, quays, floriculture, decoration of territories around the buildings, aesthetization of landscapes). Public, social and cultural processes also affect the taste in terms of changes of fashion, clothing, furniture,

interior design, modification of certain types of trade, exhibitions, playgrounds (like Disney land), cleaning and decorating cities and so on.

The sixth aspect of taste studies concerns their development in educational establishments. Starting with the preschool age children intensively develop inner demand for the beautiful. At the age of early adolescence the beauty in its various manifestations (beauty of nature, outer beauty, artistic word, music, a dance, different kinds of art and axiological activity) produces particularly great impression on the child, developing in him/her a sense of beauty, special criteria for its determination based on rational and sensual factors. The artist can express his/her views on art, life, individual psychology of a character in such a way that spectators or readers perceive it in their own way, according to their personal intellectual and emotional level. The work is written or drawn for many people, but it is perceived individually by everyone.

Besides these, we can single out *one more aspect* in the study of tastes – the study of conditions and factors that influence the development of aesthetic tastes. Taking into consideration the three levels of methodology mentioned above is an important prerequisite for the adequate comprehension of a wide range of problems of aesthetic taste development.

As the Result it should be mentioned that singling out Gustosology from aesthetics as a new self-reliant science is a logical outcome of satisfaction of the objective needs of modern living conditions and developmental trends of the society. Aesthetic tastes is an indicator of integrity and spiritual maturity of a person, and consequently his harmonious development. The idea that the aesthetic taste is a person's ability to understand and evaluate aesthetic features of objects, natural phenomena and social life has been firmly established in science. The first judgments of taste as longing for beauty in nature or art have been known ever since ancient times, but due to the lack of scientific generalizations they were of an intuitive character, and the attempts to shape aesthetic tastes were spontaneous, being dependent on the level of the development of material culture and science, especially

on philosophy and aesthetics, religious beliefs, spiritual life and also social and economic conditions of the society of that time.

Mastering the theory and practice of forming aesthetic tastes in the educational process of secondary and higher school is of utmost importance for the spiritual development of the younger generation of new Ukraine. Still the duly-formed aesthetic preferences belong to the characteristics of a person that significantly determine the level of spirituality in the broadest sense of the word, that is his/her outlook, creative potential, the level of socialization, and finally, his/her harmonious development. The ability to master the wealth of world and national culture, the rich accumulated experience of past generations, and hence his/her socialization, which is achieved and affirmed only through the culture, directly depends on the level of aesthetic tastes of a person.

References

1. **Stepko M. F.**, Bolyubash Y. Y., Shynkaruk V.D. Grubinko V. V., Babyn I. I. Bolons'kyy protses u faktah i documentah [Bologna Process in Facts and Documents]. Ed. by Stepko M. F., Bolyubash Y. Y., Shynkaruk V. D., Grubinko V. V., Babyn I. I. Ternopil, *TDPU im. V. Gnatyka*. 2003. 52 p. (ukr)
2. **Kalashnyk N. G.** Gustosologiya: teoriya i praktika formirovaniya esteticheskikh vkusov: uchebnoe posobie [Gustosology: theory and practice of aesthetical taste development: course of lectures]. Kharkov, *Kollegium*. 2012. 268 p. (rus)
3. **Kalashnyk N. G.** Gustosologiya. Esteticheskie vkusy: ih istoki i formirovanie [Gustosology. Aesthetic tastes: their sources and formation]. Kharkov, *Kollegium*. 2012. 250 p. (rus)
4. **Kalashnyk N. G.** Istoriko-pedagogichna geneza formuvannya estetychnyh smakiv uchnivskoyi molodi [Historical and pedagogical genesis of young students' aesthetical tastes' formation]: Doctor of Pedagogical Sciences dissertation. Kiev, 2004. 406 p. (ukr)

5. **Losev A. F.** Istoriya esteticheskikh kategoriy [History of aesthetical categories]. Moscow: *Iskusstvo*, 1965. 376 p. (rus)

Калашник Н. Г.

Методологічні засади густосології – науки про естетичний смак

Дана стаття розглядає питання, пов'язані з особливостями процесу формування естетичного смаку. Особлива увага в статті приділяється методологічним засадам густосології – комплексної науки про естетичний смак, його природу, особливості його формування та функції у суспільному житті, ролі в розвитку загальної культури особистості та суспільства в цілому. Виділення густосології з естетики є закономірним наслідком задоволення об'єктивних потреб сучасних умов життя і тенденцій розвитку суспільства. У статті густосологія розглядається не тільки як наукова, але і як навчальна дисципліна, що підкреслює її практичне значення. Освоєння теорії та практики формування естетичних смаків у навчально-виховному процесі середньої та вищої школи має першорядне значення для духовного розвитку молодого покоління. Від рівня розвитку естетичних смаків людини безпосередньо залежить її здатність до освоєння багатств світової та національної культури, цього значного акумульованого досвіду минулих поколінь, а отже, й її соціалізація, яка досягається й утверджується тільки через культуру.

Ключові слова: густосологія, естетичний смак, культура, формування, естетика.

Калашник Н. Г.

Методологические основы густосологии – науки про эстетический вкус

Данная статья рассматривает вопросы, связанные с особенностями процесса формирования эстетического вкуса. Особое внимание в статье уделяется методологическим основам густосологии – комплексной науки об эстетическом вкусе, его природе, особенностях его формирования и функциях в общественной жизни, роли в развитии общей культуры личности и общества в целом. Выделение из эстетики новой самостоятельной науки – густосологии – является закономерным следствием удовлетворения объективных потребностей современных условий жизни и тенденций развития общества. В статье густосология рассматривается не только как научная, но и как учебная дисциплина, что подчеркивает ее практическое значение. Освоение теории и практики формирования эстетических вкусов в учебно-воспитательном процессе средней и высшей школы имеет первостепенное значение для духовного развития молодого поколения. От уровня развития эстетических вкусов человека напрямую зависит его способность к освоению богатств мировой и национальной культуры.

Ключевые слова: густосология, эстетический вкус, культура, формирование, эстетика.

Information about the author

Kalashnyk Nataliia Hryhorivna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Honoured Worker of Education of Ukraine, Professor of Kyiv Taras Shevchenko National University. The range of scientific interest includes the system of education of the youth; the formation of their aesthetic culture and longing for life for axiological activities; the principles of managers of aesthetic culture (international standards).

The article was received by the Editorial Office on 11.02.2014

The article was put into print on 25.02.2014

Peer review: Yevdokimov V. I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor